Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 9. marca 2017 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Slobodné poskytovanie služieb právnikmi — Možnosť členských štátov vyhradiť určitým kategóriám právnikov prípravu verejných listín týkajúcich sa vzniku alebo prevodu vecných práv k nehnuteľnostiam — Právna úprava členského štátu vyžadujúca, aby overenie pravosti podpisu návrhu na zápis do katastra nehnuteľností bolo vykonané notárom“

Vo veci C-342/15,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko) z 19. mája 2015 a doručený Súdnemu dvoru 8. júla 2015, ktorý súvisí s konaním:

Leopoldine Gertraud Piringer,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory J. L. da Cruz Vilaça, podpredseda Súdneho dvora A. Tizzano (spravodajca), sudcovia M. Berger, A. Borg Barthet a F. Biltgen,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: K. Malacek, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 8. júna 2016,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Leopoldine Gertraud Piringer, v zastúpení: S. Piringer, W. L. Weh a S. Harg, Rechtsanwälte,

— rakúska vláda, v zastúpení: G. Eberhard, M. Aufner a C. Pesendorfer, splnomocnení zástupcovia,

— česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, J. Vláčil a D. Hadroušek, splnomocnení zástupcovia,

— nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze, J. Möller D. Kuon a J. Mentgen, splnomocnení zástupcovia,

— španielska vláda, v zastúpení: M. J. García-Valdecasas Dorrego a V. Ester Casas, splnomocnené zástupkyne,

— francúzska vláda, v zastúpení: G. de Bergues, D. Colas a R. Coesme, splnomocnení zástupcovia,

— lotyšská vláda, v zastúpení: I. Kalniņš a J. Treijs-Gigulis, splnomocnení zástupcovia,

* * Jazyk konania: nemčina.

— luxemburská vláda, v zastúpení: D. Holderer, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci F. Moyse, avocat,

— poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna D. Lutostańska a A. Siwek, splnomocnení zástupcovia,

— slovinská vláda, v zastúpení: B. Jovin Hrastnik, splnomocnená zástupkyňa,

— Európska komisia, v zastúpení: G. Braun a H. Støvlbæk, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 21. septembra 2016,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 ods. 1 druhého pododseku smernice Rady 77/249/EHS z 22. marca 1977 na uľahčenie účinného výkonu slobody právnikov poskytovať služby (Ú. v. ES L 78, 1977, s. 17; Mim. vyd. 06/001, s. 52), ako aj článku 56 ZFEÚ.

2 Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania bol podaný v rámci sporu medzi pani Leopoldine Gertraud Piringerovou, rakúskou štátnou príslušníčkou a Bezirksgericht Freistadt (Okresný súd Freistadt, Rakúsko), týkajúceho sa toho, že posledný uvedený súd odmietol vykonať zápis poznámky o zamýšľanom predaji nehnuteľnosti do rakúskeho katastra nehnuteľností.

Právny rámec

Právo Únie

3 Druhé odôvodnenie smernice 77/249 znie takto:

„… táto smernica sa zaoberá iba opatreniami na uľahčenie aktivít právnikov s ohľadom na poskytovanie právnických služieb; … budú potrebné podrobnejšie opatrenia na uľahčenie usadenia“.

4 Podľa článku 1 ods. 1 a 2 tejto smernice:

„1. Táto smernica sa bude uplatňovať v rámci obmedzení a za podmienok v nej ustanovených na činnosť právnikov s ohľadom na nimi poskytované služby.

Bez ohľadu na čokoľvek obsiahnuté v tejto smernici, členské štáty môžu vyhradiť stanoveným kategóriám právnikov prípravu formálnych dokumentov na získanie práva na správu majetku zosnulých osôb a prípravu formálnych dokumentov, ktoré zakladajú alebo prevádzajú nárok na pozemok [prevádzajú vecné práva k nehnuteľnostiam – *neoficiálny preklad*].

2. ‚Právnik‘ znamená akúkoľvek osobu oprávnenú vykonávať odbornú činnosť za použitia jedného z nasledovných titulov:

… *Írsko:*	barrister, solicitor,
… *Spojené kráľovstvo:*	advocate, barrister, solicitor,

…

“

5 Článok 4 uvedenej smernice stanovuje:

„1. Činnosti týkajúce sa zastupovania klienta v súdnom konaní alebo pred verejnými orgánmi sa vykonávajú v každom členskom štáte za podmienok stanovených pre právnikov usadených v tomto štáte s výnimkou akýchkoľvek podmienok, ktoré si vyžadujú trvalý pobyt alebo registráciu v profesijnej organizácii v danom štáte.

…

4. Právnik, ktorý uskutočňuje inú činnosť, ako je uvedená v odseku 1, sa bude ďalej riadiť podmienkami a profesijnými zásadami členského štátu pôvodu, bez toho, aby boli dotknuté akékoľvek zásady, ktoré sa uplatňujú v hostiteľskom štáte, najmä zásady týkajúce sa nezlučiteľnosti vykonávania činnosti právnika s výkonom iných činností v tomto štáte…. Tieto zásady platia, iba ak ich môže dodržiavať právnik, ktorý nie je usadený v hostiteľskom členskom štáte a do takej miery, do akej ich dodržiavanie je objektívne oprávnené na zabezpečenie riadneho výkonu činností právnika v tomto štáte, postavenia profesie a dodržovania zásad týkajúcich sa nezlučiteľnosti záujmov.“

6 Odôvodnenie 10 smernice 98/5/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16. februára 1998 o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia (Ú. v. ES L 77, 1998, s. 36; Mim. vyd. 06/003, s. 83) stanovuje:

„… treba prijať opatrenie ako v smernici 77/249/EHS na umožnenie vylúčiť z pôsobnosti právnikov, ktorí vykonávajú činnosť na základe profesijného titulu domovskej krajiny v Spojenom kráľovstve a v Írsku, pokiaľ ide o prípravu niektorých formálnych dokumentov v oblasti prevodu nehnuteľností [a] dedičstva;… táto smernica žiadnym spôsobom neovplyvňuje ustanovenia, podľa ktorých sú v každom členskom štáte niektoré činnosti vyhradené pre iné povolania, ako je právnické povolanie;…“.

7 Článok 5 tejto smernice, nazvaný „Oblasť činnosti“, stanovuje v odseku 2:

„Členské štáty, na ktorých území existuje predpísaná kategória autorizovaných právnikov, ktorí pripravujú zmluvy oprávňujúce spravovať majetok zosnulých a zakladať a prevádzať pozemkové práva [prevádzať vecné práva k nehnuteľnostiam – *neoficiálny preklad*], ktorých príprava je v iných členských štátoch výhradne rezervovaná pre iné profesie ako pre právnikov, môžu z týchto činností vylúčiť právnikov, ktorí vykonávajú činnosť na základe profesijného titulu domovskej krajiny udeleného v niektorom z týchto členských štátov.“

Rakúske právo

8 § 31 Allgemeines Grundbuchsgesetz (spolkový zákon o katastri nehnuteľností) z 2. februára 1955 v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (BGBl. I 87/2015) (ďalej len „GBG“) stanovuje:

„1. K zápisu do katastra nehnuteľností… môže dôjsť len na základe verejných listín alebo takých súkromných listín, na ktorých sú podpisy zmluvných strán overené súdom alebo notárom a overovacia doložka obsahuje pri fyzických osobách aj dátum narodenia.

…

3. Overenie zahraničných listín je upravené medzinárodnými zmluvami. Listiny overené rakúskym zastupiteľským orgánom, v ktorého pôsobnosti boli vyhotovené alebo overené, alebo vnútroštátnym zastupiteľským orgánom štátu, v ktorom boli vyhotovené alebo overené, si nevyžadujú žiadne dodatočné overenie.

…“

9 § 53 GBG stanovuje:

„1. Vlastník je oprávnený požadovať zápis poznámky o zamýšľanom predaji alebo záložnom práve do katastra nehnuteľností, aby sa od okamihu podania tohto návrhu stanovilo poradie pre práva, ktoré treba zapísať v dôsledku predaja alebo zriadenia záložného práva.

…

3. Poznámke v takom návrhu možno vyhovieť len vtedy, ak by stav katastra nehnuteľností umožňoval zápis práva, ktoré treba zapísať, alebo výmaz existujúceho práva a ak je podpis na návrhu overený súdom alebo notárom. Uplatnia sa ustanovenia § 31 ods. 3 až 5.

…“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

10 Pani Piringer je majiteľkou polovice nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v Rakúsku.

11 Dňa 25. februára 2009 podpísala v Českej republike návrh na zápis poznámky poradia do rakúskeho katastra nehnuteľností v súvislosti so zamýšľaným predajom svojho podielu na tejto nehnuteľnosti. Podpis navrhovateľky uvedený na tomto návrhu overil český advokát, ktorý v súlade s českým vnútroštátnym právom na tento účel vyhotovil doložku, ktorá obsahuje okrem iného dátum narodenia navrhovateľky vo veci samej, ako aj doklady, ktoré predložila na preukázanie svojej totožnosti. Podpísaný advokát takisto potvrdil, že pani Piringer pred ním podpísala uvedený návrh vlastnoručne v jednom vyhotovení.

12 Dňa 15. júla 2014 pani Piringerová podala tento návrh na zápis na Bezirksgericht Freistadt (Okresný súd Freistadt, Rakúsko), súde, ktorý vedie kataster nehnuteľností. K tomuto návrhu pripojila najmä znenie Zmluvy medzi Rakúskou republikou a Československou socialistickou republikou o vzájomnom právnom styku v občianskoprávnych veciach, o listinách a o právnych informáciách, uzavretou 10. novembra 1961 (BGBl. č. 309/1962), ktorá sa stále uplatňuje v dvojstranných vzťahoch s Českou republikou [BGBl III č. 123/1997 (ďalej len „rakúsko-česká zmluva“)].

13 Tento súd rozhodnutím z 18. júla 2014 zamietol uvedený návrh z dôvodu, že podpis navrhovateľky vo veci samej nebol overený súdom alebo notárom, v rozpore s požiadavkami § 53 ods. 3 GBG. Okrem toho podľa uvedeného súdu overenie podpisu českým advokátom nepatrí do pôsobnosti rakúsko-českej zmluvy. V každom prípade uvedený súd dospel k záveru, že overovacia doložka predložená pani Piringerovou neobsahuje úradnú pečiatku, ako to vyžaduje článok 21 a článok 22 uvedenej zmluvy.

14 Uznesením z 25. novembra 2015 Landesgericht Linz (Krajský súd Linz, Rakúsko) potvrdil rozhodnutie vydané 18. júla 2014, pričom okrem iného konštatoval, že hoci je vyhlásenie o pravosti podpisu verejnou listinou v zmysle českého práva, jeho uznanie v Rakúsku patrí do pôsobnosti článku 21 ods. 2 rakúsko-českej zmluvy. Keďže sa však týmto ustanovením obmedzuje vzájomné uznávanie na doložky overujúce pravosť podpisu na súkromnej listine, ktoré pripojil k takejto listine „súd, správny

úrad alebo rakúsky verejný notár“, rozšírenie rozsahu pôsobnosti tohto ustanovenia na doložky pripojené českými advokátmi by bolo nielen v rozpore so znením tohto článku, ale aj so samotnou vôľou zmluvných strán.

15 Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko), ktorý prejednáva opravný prostriedok „Revision“, ktorý podala pani Piringerová, sa v podstate domnieva, že rakúsko-česká zmluva sa v prejednávanej veci neuplatní, a vyjadruje pochybnosti o zlučiteľnosti požiadavky overenia notárom, ktorú stanovuje § 53 ods. 3 GBG, s právom Únie.

16 Za týchto podmienok Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 1 ods. 1 druhý pododsek [smernice 77/249] vykladať v tom zmysle, že umožňuje členskému štátu vyňať zo slobodného poskytovania služieb právnikmi overovanie pravosti podpisov na listinách, ktoré sú nevyhnutné pre vznik alebo prevod vecných práv k nehnuteľnostiam, a vyhradiť výkon tejto činnosti notárom?

2. Má sa článok 56 ZFEÚ vykladať tak, že nebráni vnútroštátnemu predpisu štátu katastra (Rakúsko), podľa ktorého je overovanie pravosti podpisov na listinách, ktoré sú nevyhnutné pre vznik alebo prevod vecných práv k nehnuteľnostiam, vyhradené notárom, a to s tým účinkom, že vyhlásenie o pravosti podpisu uskutočnené advokátom so sídlom v Českej republike v štáte jeho sídla sa v štáte katastra neuzná, hoci toto vyhlásenie má podľa českého práva účinky úradného overenia,

najmä preto, lebo

a) otázka uznania vyhlásenia o pravosti podpisu na návrhu na zápis do katastra nehnuteľností advokátom so sídlom v Českej republike spadá v štáte katastra obsahovo pod službu poskytovanú právnikom, na ktorú právnici v štáte katastra nie sú oprávnení, a odmietnutie uznania takéhoto vyhlásenia preto nepodlieha zákazu obmedzenia,

alebo

b) výlučnosť priznaná notárom na túto činnosť je dôvodná na zabezpečenie zákonnosti a právnej istoty aktov (listín o právnych úkonoch), a tak slúži naliehavému dôvodu všeobecného záujmu a okrem toho je potrebná na dosiahnutie tohto cieľa v štáte katastra?“

O návrhu na opätovné začatie ústnej časti konania

17 Podľa článku 82 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora sa ústna časť konania skončila po prednesení návrhov generálneho advokáta 21. septembra 2016.

18 Podaním podaným do kancelárie Súdneho dvora 31. októbra 2016 pani Piringer požiadala o opätovné otvorenie ústnej časti konania. V podstate namietala proti určitým konštatovaniam uvedeným v návrhoch generálneho advokáta a tvrdila, že viaceré argumenty, predstavené ako podstatné v rámci tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania, neboli medzi dotknutými osobami vôbec prediskutované.

19 V tejto súvislosti z článku 252 druhého odseku ZFEÚ vyplýva, že povinnosťou generálneho advokáta konajúceho nestranne a nezávisle je predkladať na verejných pojednávaniach odôvodnené návrhy v prípadoch, ktoré si vyžadujú jeho účasť, pričom Súdny dvor nie je viazaný ani týmito návrhmi, ani ich odôvodnením (rozsudok z 21. decembra 2016, Rada/Front Polisario, C-104/16 P, EU:C:2016:973, bod 60 a citovaná judikatúra).

20 V dôsledku toho nesúhlas účastníka konania s uvedenými návrhmi generálneho advokáta bez ohľadu na otázky, ktoré v nich skúmal, nemôže byť sám osebe dôvodom odôvodňujúcim opätovné otvorenie ústnej časti konania (rozsudok z 21. decembra 2016, Rada/Front Polisario, C-104/16 P, EU:C:2016:973, bod 61 a citovaná judikatúra).

21 Vzhľadom na to treba pripomenúť, že v súlade s článkom 83 rokovacieho poriadku môže Súdny dvor kedykoľvek po vypočutí generálneho advokáta rozhodnúť o opätovnom začatí ústnej časti konania, najmä ak usúdi, že nemá dostatok informácií, alebo ak sa má vo veci rozhodnúť na základe tvrdenia, o ktorom sa nemali možnosť vyjadriť účastníci konania alebo subjekty oprávnené podľa článku 23 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.

22 V predmetnom prípade však Súdny dvor dospel k záveru, že má k dispozícii všetky informácie na zodpovedanie predložených prejudiciálnych otázok a že tieto informácie boli uplatnené v priebehu konania a účastníci konania sa k nim vyjadrili.

23 Za týchto okolností Súdny dvor po vypočutí generálneho advokáta dospel k záveru, že netreba nariadiť opätovné začatie ústnej časti konania.

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

24 Vnútroštátny súd sa svojou prvou prejudiciálnou otázkou v podstate pýta, či sa má článok 1 ods. 1 druhý pododsek smernice 77/249 vykladať v tom zmysle, že bráni takej právnej úprave členského štátu, o akú ide vo veci samej, ktorá vyhradzuje notárom overovanie pravosti podpisov na listinách, ktoré sú nevyhnutné pre vznik alebo prevod vecných práv k nehnuteľnostiam a vylučuje tým možnosť uznať v tomto členskom štáte takéto overenie podpisu, vykonané právnikom usadeným v inom členskom štáte.

25 Na účely odpovede na túto otázku treba najprv určiť, či sa má smernica 77/249 uplatniť za takých okolností, o aké ide vo veci samej.

26 V tejto súvislosti treba uviesť, že smernica 77/249, ktorej cieľom je uľahčenie účinného výkonu slobody právnikov poskytovať služby (rozsudok z 19. januára 1988, Gullung, 292/86, EU:C:1988:15, bod 15), sa uplatňuje podľa znenia jej článku 1 ods. 1 na činnosti právnikov vykonávané v rámci poskytovania služieb.

27 Treba teda preveriť v prvom rade, či také overenie podpisu na návrhu na zápis do katastra, o aké ide vo veci samej, predstavuje „činnosť právnika“ a v druhom rade, či bolo toto overenie vykonané v rámci voľného poskytovania služieb v zmysle uvedeného ustanovenia.

28 V prvom rade treba konštatovať, že smernica 77/249 nedefinuje výslovne to, čo znamená pojem „činnosť právnika“ v zmysle tejto smernice. Hoci totiž táto smernica rozlišuje jednak medzi činnosťami týkajúcimi sa zastupovania a obhajoby klienta pred súdom alebo pred orgánmi verejnej moci, na ktoré sa odvoláva najmä článok 4 ods. 1 uvedenej smernice, a jednak všetkými ostatnými činnosťami najmä v zmysle článku 4 ods. 4 tejto smernice (pozri rozsudok z 30. novembra 1995, Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411, bod 14), nespresňuje rozsah týchto výrazov.

29 Pokiaľ však ide o samotný pojem právnik v zmysle smernice 77/249, článok 1 ods. 2 tejto smernice stanovuje, že treba tento pojem vnímať tak, že znamená „akúkoľvek osobu oprávnenú vykonávať odbornú činnosť za použitia jedného z… titulov“ používaných v každom členskom štáte. Touto

definíciou tak normotvorca Únie ponechal na členské štáty, aby samy definovali tento pojem a odkázal na označenia používané v každom členskom štáte na identifikáciu osôb oprávnených vykonávať uvedenú odbornú činnosť.

30 Za týchto podmienok sa treba domnievať, že pokiaľ ide takisto o definíciu činností, ktoré môžu vykonávať právnici, vzhľadom na neexistenciu akéhokoľvek spresnenia v smernici 77/249, normotvorca Únie chcel zachovať právomoc členských štátov určiť obsah tohto pojmu tak, že im ponechal v tejto súvislosti širokú mieru voľnej úvahy.

31 V dôsledku toho na účely výkladu smernice 77/249 treba uviesť, že na rozdiel od toho, čo tvrdia najmä česká a španielska vláda, pojem činnosti právnika v zmysle tejto smernice pokrýva nielen právne služby obvykle poskytované právnikmi, ako právne poradenstvo alebo zastupovanie a obhajoba klienta pred súdom, ale môže zahŕňať aj iné typy služieb, ako napríklad overenie podpisov. Okolnosť, že tieto posledné uvedené služby nie sú zabezpečované právnikmi vo všetkých členských štátoch, nemá v tejto súvislosti žiadny dosah.

32 Okrem toho treba spresniť, ako to vyplýva zo spisu predloženého Súdnemu dvoru, že niektoré členské štáty, medzi ktoré patrí najmä Česká republika, naozaj stanovili možnosť, aby advokáti usadení na jej vnútroštátnom území poskytovali tieto iné typy služieb.

33 V druhom rade treba určiť, či činnosť právnika, ktorá spočíva v overení podpisu, podlieha režimu voľného poskytovania služieb. Uplatnenie smernice 77/249 na činnosti právnika totiž podľa jej článku 1 ods. 1 podlieha takisto podmienke, aby tieto činnosti boli vykonávané ako služby.

34 V tejto súvislosti treba pripomenúť, ako už Súdny dvor viackrát rozhodol, že na účely poskytovania služieb je možný buď presun poskytovateľa služby, ktorý navštívi členský štát, v ktorom je usadený príjemca, alebo presun príjemcu, ktorý navštívi členský štát, v ktorom je usadený poskytovateľ služby. Zatiaľ čo prvý z týchto dvoch prípadov je výslovne uvedený v článku 57 treťom odseku ZFEÚ, ktorý pripúšťa dočasný výkon činnosti poskytovateľa služieb v členskom štáte, v ktorom sa poskytuje služba, a síce za rovnakých podmienok, aké tento štát ukladá svojim vlastným štátnym príslušníkom, druhý prípad predstavuje potrebný doplnok, ktorý zodpovedá cieľu liberalizácie všetkých činností poskytovaných za odplatu, ktoré nespadajú pod slobodný pohyb tovarov, osôb a kapitálu (pozri najmä rozsudok z 24. septembra 2013, Demirkan, C-221/11, EU:C:2013:583, bod 34).

35 Teda v súlade s judikatúrou Súdneho dvora právo na slobodné poskytovanie služieb priznané v článku 56 ZFEÚ štátnym príslušníkom členských štátov, a teda občanom Únie, zahŕňa pasívne slobodné poskytovanie služieb, teda slobodu príjemcov služieb presunúť sa do iného členského štátu, aby tam túto službu prijali bez toho, aby boli obmedzovaní (pozri najmä rozsudok z 24. septembra 2013, Demirkan, C-221/11, EU:C:2013:583, bod 35 a citovanú judikatúru).

36 Z toho vyplýva, že smernica 77/249, keďže sleduje cieľ uľahčenia účinného výkonu slobodného pohybu služieb právnikov, sa má vykladať v tom zmysle, že sa uplatňuje tak v klasickom prípade presunu právnika do iného členského štátu, ako je ten, v ktorom je usadený, aby tam poskytoval svoje služby, ako aj v prípade, keď nedošlo k presunu uvedeného právnika, teda keď tak ako vo veci samej je to príjemca služby, ktorý sa presunul mimo svojho členského štátu bydliska do iného členského štátu, aby tam využil služby právnika, ktorý tam je usadený.

37 Vzhľadom na vyššie, keďže sú v predmetnom prípade splnené podmienky uplatnenia smernice 77/249, treba dospieť k záveru, že táto smernica sa môže uplatniť za okolností takého prípadu, o aký ide vo veci samej.

38 V nadväznosti na toto konštatovanie treba uviesť, že otázka, ktorú položil Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) sa týka práve výkladu článku 1 ods. 1 druhého pododseku smernice 77/249. Toto ustanovenie umožňuje výnimku zo slobodného poskytovania služieb pre právnikov, keď stanovuje, že členské štáty majú možnosť vyhradiť „stanoveným kategóriám právnikov“ prípravu formálnych dokumentov, ktoré najmä zakladajú alebo prevádzajú vecné práva k nehnuteľnostiam.

39 Konkrétne, uvedený súd sa svojou otázkou pýta, či takáto výnimka umožňuje odôvodniť výhradu stanovenú v prospech rakúskych notárov, týkajúcu sa overovania podpisov na dokumentoch potrebných na vznik alebo prevod vecných práv k nehnuteľnostiam a umožňujúcu vylúčiť právnikov z výkonu tejto činnosti.

40 Treba konštatovať, že výnimka stanovená v článku 1 ods. 1 druhom pododseku smernice 77/249 sa všeobecne netýka rôznych kategórií právnických povolaní, takže členské štáty by mali právo, opierajúc sa o toto ustanovenie, obmedziť výkon činnosti prípravy formálnych dokumentov, ktoré zakladajú alebo prevádzajú vecné práva k nehnuteľnostiam na niektoré profesijné kategórie právnikov, ako sú notári, a zakázať tak cudzím právnikom vykonávať predmetné činnosti na území uvedených členských štátov.

41 Na druhej strane uvedené ustanovenie stanovuje výnimku, ktorá má obmedzenejší rozsah a týka sa práve niektorých určených kategórií právnikov, ktoré napokon výslovne identifikuje článok 1 ods. 2 samotnej tejto smernice.

42 V tejto súvislosti, ako správne tvrdia Komisia a nemecká vláda, genéza smernice 77/249 umožňuje porozumieť pôvodu a rozsahu tohto ustanovenia, ktoré bolo vložené v prospech Spojeného kráľovstva a Írska, aby sa zohľadnila osobitná právna situácia týchto dvoch členských štátov, v ktorých existujú rôzne kategórie právnikov, a to *barristers* a *solicitors*.

43 Konkrétne, výnimka stanovená v článku 1 ods. 1 druhom pododseku smernice 77/249 mala zohľadniť úpravu platnú v týchto krajinách *Common Law*, ktorá stanovuje výlučnú právomoc pre *solicitors* na vykonanie určitých právnych aktov v oblasti nehnuteľností, kým v iných členských štátoch v okamihu prijatia tejto smernice bolo vykonávanie týchto aktov vyhradené notárom alebo súdom. Nakoniec je nesporné, že takéto činnosti nepatria do pôsobnosti smernice 77/249.

44 Cieľom uvedenej výnimky je, ako zdôrazňuje generálny advokát v bode 34 svojich návrhov, zabrániť tomu, aby príslušnú činnosť v Spojenom kráľovstve alebo v Írsku mohli vykonávať právnici z iných členských štátov. Tento výklad potvrdzuje odôvodnenie 10 smernice 98/5, podľa ktorého treba stanoviť, ako v smernici 77/249, možnosť vylúčiť z pôsobnosti právnikov, ktorí vykonávajú činnosť na základe profesijného titulu domovskej krajiny v Spojenom kráľovstve a v Írsku, niektoré akty v oblasti prevodu nehnuteľností a dedičstva.

45 Takisto článok 5 ods. 2 smernice 98/5 stanovuje, že „členské štáty, na ktorých území existuje predpísaná kategória autorizovaných právnikov, ktorí pripravujú zmluvy oprávňujúce spravovať majetok zosnulých a zakladať a [prevádzať vecné práva k nehnuteľnostiam], ktorých príprava je v iných členských štátoch výhradne rezervovaná pre iné profesie ako pre právnikov, môžu z týchto činností vylúčiť právnikov, ktorí vykonávajú činnosť na základe profesijného titulu domovskej krajiny udeleného v niektorom z týchto členských štátov“.

46 Za týchto podmienok, keďže sa výnimka stanovená článkom 1 ods. 1 druhým pododsekom smernice 77/249 týka len určitých kategórií právnikov, oprávnených dotknutým členským štátom vykonávať svoju profesijnú činnosť pod jedným z označení presne identifikovaným samotnou smernicou, a nie profesií iných ako je právnik, treba dospieť k záveru, že uvedené ustanovenie sa nemá uplatniť za okolností vo veci samej.

47 Vzhľadom na vyššie uvedené treba odpovedať na prvú prejudiciálnu otázku tak, že článok 1 ods. 1 druhý pododsek smernice 77/249 sa má vykladať v tom zmysle, že sa nevzťahuje na takú právnu úpravu členského štátu, o akú ide vo veci samej, ktorá vyhradzuje notárom overovanie pravosti podpisov na listinách, ktoré sú nevyhnutné pre vznik alebo prevod vecných práv k nehnuteľnostiam a vylučuje tým možnosť uznať v tomto členskom štáte takéto overenie podpisu, vykonané právnikom usadeným v inom členskom štáte.

O druhej otázke

48 Vnútroštátny súd sa svojou druhou prejudiciálnou otázkou v podstate pýta, či sa má článok 56 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni takej právnej úprave členského štátu, o akú ide vo veci samej, ktorá vyhradzuje notárom overovanie pravosti podpisov na listinách, ktoré sú nevyhnutné pre vznik alebo prevod vecných práv k nehnuteľnostiam a vylučuje tým možnosť uznať v uvedenom členskom štáte takéto overenie podpisu, vykonané právnikom podľa jeho vnútroštátneho práva, usadeným v inom členskom štáte.

49 Na účely odpovede na túto otázku treba v prvom rade pripomenúť, že článok 56 ZFEÚ vyžaduje nielen odstránenie akejkoľvek diskriminácie voči poskytovateľom služieb usadeným v inom členskom štáte z dôvodu štátnej príslušnosti, ale takisto aj odstránenie všetkých obmedzení slobodného poskytovania služieb, i keď sa uplatňujú bez rozdielu na vnútroštátnych poskytovateľov a poskytovateľov z iných členských štátov, pokiaľ môžu brániť činnosti poskytovateľa so sídlom v inom členskom štáte, kde legálne poskytuje obdobné služby, sťažovať ju alebo ju robiť menej atraktívnou (rozsudky z 18. júla 2013, Citroën Belux, C-265/12, EU:C:2013:498, bod 35 a citovaná judikatúra, ako aj z 11. júna 2015, Berlington Hungary a i., C-98/14, EU:C:2015:386, bod 35).

50 V predmetnom prípade § 53 ods. 3 GBG zveruje iba notárom a súdom právomoc overovania pravosti podpisov na dokumentoch nevyhnutných pre vznik alebo prevod vecných práv k nehnuteľnostiam. Uplatnenie tohto ustanovenia vedie k nediskriminačnému vylúčeniu možnosti uznať v Rakúsku overenie pravosti takéhoto podpisu vykonané tak právnikom usadeným v tomto štáte, ako aj právnikmi usadenými v iných členských štátoch.

51 Takáto výhrada právomoci tým, že neumožňuje uznať overenie pravosti podpisu vykonané právnikom usadeným v inom členskom štáte, v predmetnom prípade v Českej republike, kde tento právnik legálne, v súlade s vnútroštátnym právom poskytuje podobné služby, je takej povahy, že môže zabrániť takémuto odborníkovi ponúkať tento typ služby klientom, ktorí by ju mohli chcieť využiť v Rakúsku. Okrem toho vzhľadom na judikatúru pripomenutú v bodoch 34 a 35 tohto rozsudku takáto výhrada právomoci obmedzuje takisto slobodu rakúskeho štátneho príslušníka, ako príjemcu takéhoto plnenia, ísť do Českej republiky na to, aby využil službu, ktorú nemôže využiť v Rakúsku, na účely vykonania zápisu do katastra nehnuteľností.

52 Treba teda konštatovať, že vnútroštátne ustanovenie, o ktoré ide vo veci samej, predstavuje obmedzenie slobodného poskytovania služieb, zaručené článkom 56 ZFEÚ.

53 V druhom rade treba pripomenúť, že v súlade s judikatúrou Súdneho dvora však môže takéto obmedzenie byť prípustné ako výnimočné opatrenie, z dôvodov týkajúcich sa verejného poriadku, verejnej bezpečnosti a verejného zdravia, ktoré sú výslovne stanovené v článkoch 51 a 52 ZFEÚ a ktoré sa uplatňujú aj v oblasti slobodného poskytovania služieb podľa článku 62 ZFEÚ, alebo ako odôvodnené v prípade, že sa uplatňuje nediskriminačne, naliehavými dôvodmi všeobecného záujmu (pozri rozsudok z 28. januára 2016, Laezza, C-375/14, EU:C:2016:60, bod 31 a citovanú judikatúru), pokiaľ je spôsobilé zaručiť uskutočnenie cieľa, ktorý sleduje, a nepresahuje rámec toho, čo je potrebné na jeho dosiahnutie (pozri najmä rozsudok zo 17. marca 2011, Peñarroja Fa, C-372/09 a C-373/09, EU:C:2011:156, bod 54, ako aj citovanú judikatúru).

54 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, ako to urobil generálny advokát v bode 48 návrhov, že Súdny dvor v rozsudku z 24. mája 2011, Komisia/Rakúsko (C-53/08, EU:C:2011:338, body 91 a 92) už rozhodol, že činnosť overovania pravosti zverená notárom sama osebe nezahŕňa priamu a špecifickú účasť na výkone verejnej moci v zmysle článku 51 prvého odseku ZFEÚ. Okrem toho skutočnosť, že niektoré právne úkony alebo niektoré zmluvy si vyžadujú overenie pravosti podpisu, lebo inak sú neplatné, nemôže spochybniť tento záver.

55 V dôsledku toho výnimka stanovená uvedeným ustanovením Zmluvy o FEÚ nemôže byť uplatnená za okolností tejto veci, ktorá sa navyše týka len overenia pravosti podpisu navrhovateľa a nie obsahu aktu, ku ktorému je toto overenie pripojené.

56 Ďalej vzhľadom na okolnosť uvádzanú v bode 50 tohto rozsudku, že výhrada právomoci v prospech notárov stanovená v článku 53 ods. 3 GBG predstavuje nediskriminačné opatrenie, treba overiť, či by nemohla byť odôvodnená v súlade s judikatúrou pripomenutou v bode 53 tohto rozsudku vyššie naliehavými dôvodmi všeobecného záujmu.

57 V predmetnom prípade rakúske orgány tvrdia, že cieľom vnútroštátneho opatrenia, o ktoré ide vo veci samej, je zabezpečiť riadne fungovanie systému katastra nehnuteľností, ako aj zaručiť zákonnosť a právnu istotu aktov uzatváraných medzi jednotlivcami.

58 Na jednej strane, ako zdôraznili najmä rakúska a nemecká vláda, treba uviesť, že kataster nehnuteľností má najmä v niektorých členských štátoch, v ktorých sú notárske úrady latinského typu, rozhodujúci význam najmä v rámci transakcií s nehnuteľnosťami. Konkrétne, akýkoľvek zápis do katastra nehnuteľností, akým je rakúsky kataster, má konštitutívne účinky v tom zmysle, že právo osoby, ktorá požiadala o tento zápis, vznikne až zápisom do tohto katastra. Vedenie katastra nehnuteľností predstavuje teda podstatnú zložku preventívneho výkonu spravodlivosti v tom zmysle, že jej cieľom je zabezpečiť správne uplatňovanie zákona a právnej istoty v prípade aktov uzatváraných medzi jednotlivcami, čo patrí medzi úlohy a povinnosti štátu.

59 Za týchto podmienok vnútroštátne ustanovenia, ktoré ukladajú povinnosť preveriť, prostredníctvom odborníkov, ktorí zložili profesijnú prísahu, akými sú notári, presnosť zápisov vykonaných do katastra nehnuteľností, prispievajú k zabezpečeniu právnej istoty transakcií s nehnuteľnosťami, ako aj k riadnemu fungovaniu katastra nehnuteľností a sú spojené všeobecnejšie s ochranou riadneho výkonu spravodlivosti, ktorá podľa judikatúry Súdneho dvora predstavuje naliehavý dôvod všeobecného záujmu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. decembra 1996, Reisebüro Broede, C-3/95, EU:C:1996:487, bod 36).

60 Na druhej strane treba pripomenúť, že Súdny dvor v rozsudku z 24. mája 2011, Komisia/Rakúsko (C-53/08, EU:C:2011:338, bod 96) už rozhodol, vzhľadom na slobodu usadiť sa, že skutočnosť, že notárske činnosti sledujú ciele všeobecného záujmu, ktorý spočíva najmä v zabezpečení zákonnosti a právnej istoty právnych úkonov uzatváraných medzi jednotlivcami, predstavuje naliehavý dôvod všeobecného záujmu, ktorý umožňuje odôvodniť prípadné obmedzenia článku 49 ZFEÚ vyplývajúce z osobitostí vlastných notárskej činnosti, akými je napríklad právna úprava, ktorá sa vzťahuje na notárov v rámci postupov ich vymenúvania, ktorým podliehajú, obmedzenie ich počtu a ich územnej pôsobnosti alebo aj systém ich odmeňovania, nezávislosti, nezlučiteľnosti funkcií a neodvolateľnosti, keďže tieto obmedzenia dovoľujú dosiahnuť uvedené ciele a sú na tieto účely nevyhnutné.

61 Treba konštatovať, analogicky s tým, ako to urobil Súdny dvor v uvedenom rozsudku, že takéto úvahy sa uplatnia takisto, aj pokiaľ ide o obmedzenie slobodného poskytovania služieb v zmysle článku 56 ZFEÚ.

62 V dôsledku toho treba konštatovať, že ciele uvádzané rakúskou vládou predstavujú naliehavý dôvod všeobecného záujmu umožňujúci odôvodniť takú vnútroštátnu právnu úpravu, o akú ide vo veci samej.

63 Treba však ešte preveriť, či opatrenie, o ktoré ide vo veci samej, spĺňa požiadavku proporcionality v zmysle judikatúry pripomenutej v bodoch 53 a 60 tohto rozsudku.

64 V predmetnom prípade, ako to vyplýva z pripomienok predložených rakúskymi orgánmi na pojednávaní v tejto veci, intervencia notára je dôležitá a nevyhnutná na účely vykonania zápisu do katastra nehnuteľností, keďže účasť tohto odborníka sa neobmedzuje na potvrdenie identity osoby, ktorá pripojila podpis na dokument, ale zahŕňa takisto to, že notár sa oboznámi s obsahom predmetného aktu, aby sa ubezpečil o zákonnosti plánovanej transakcie a overil spôsobilosť žiadateľky na právne úkony.

65 Za týchto podmienok to, že sú činnosti spojené s overením pravosti podpisu na aktoch týkajúcich sa vzniku a prevodu vecných práv k nehnuteľnostiam vyhradené pre určitú osobitnú kategóriu odborníkov, ktorá požíva dôveru verejnosti a v prípade ktorej dotknutý členský štát vykonáva osobitnú kontrolu, predstavuje vhodné opatrenie na dosiahnutie cieľov riadneho fungovania systému katastra nehnuteľností, ako aj zákonnosti a právnej istoty aktov uzatvorených medzi jednotlivcami.

66 Okrem toho teba uviesť, že činnosť právnikov spočívajúca v potvrdení pravosti podpisov pripojených k aktom nie je porovnateľná s činnosťou overovania vykonávanou notármi a že režim takéhoto overovania sa spravuje prísnejšími ustanoveniami.

67 V tejto súvislosti česká vláda na pojednávaní v tejto veci spresnila, že hoci je pravda, že český advokát je oprávnený overiť pravosť podpisu za presných okolností stanovených osobitnou úpravou, z judikatúry Nejvyššího soudu (Česká republika) jasne vyplýva, že doložka o overení pravosti podpisu vyhotovená českým advokátom nie je verejnou listinou. Preto v prípade sporu medzi stranami overenie podpisu českým advokátom nemá rovnakú dôkaznú silu ako overenie vykonané notárom.

68 Z toho podľa uvedeného členského štátu vyplýva, že keby mal takýto podpis byť uznaný v Rakúsku na účely zápisu do rakúskeho katastra nehnuteľností, toto potvrdenie by v rozsahu, v akom by sa považovalo za rovnocenné s overením u notára, malo hodnotu verejnej listiny. Takéto overenie by teda malo v Rakúsku inú silu, ako by mohlo mať dokonca v samotnej Českej republike.

69 Za týchto podmienok by všeobecné vzdanie sa funkcií štátnej kontroly a účinnej záruky kontroly zápisov do katastra nehnuteľností, z dôvodov týkajúcich sa slobodného poskytovania služieb právnikmi, viedlo k narušeniu riadneho fungovania systému katastra nehnuteľností, ako aj zákonnosti a právnej istoty aktov uzatvorených medzi jednotlivcami.

70 Z toho vyplýva, že vnútroštátne opatrenie, o ktoré ide vo veci samej, nepresahuje to, čo je potrebné na dosiahnutie cieľov uvádzaných rakúskou vládou.

71 Vzhľadom na vyššie uvedené treba odpovedať na druhú prejudiciálnu otázku tak, že článok 56 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takej právnej úprave členského štátu, o akú ide vo veci samej, ktorá vyhradzuje notárom overovanie pravosti podpisov na listinách, ktoré sú nevyhnutné pre vznik alebo prevod vecných práv k nehnuteľnostiam a vylučuje tým možnosť uznať v uvedenom členskom štáte takéto overenie podpisu, vykonané právnikom podľa jeho vnútroštátneho práva, usadeným v inom členskom štáte.

O trovách

72 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

1. **Článok 1 ods. 1 druhý pododsek smernice Rady 77/249/EHS z 22. marca 1977 na uľahčenie účinného výkonu slobody právnikov poskytovať služby sa má vykladať v tom zmysle, že sa nevzťahuje na takú právnu úpravu členského štátu, o akú ide vo veci samej, ktorá vyhradzuje notárom overovanie pravosti podpisov na listinách, ktoré sú nevyhnutné pre vznik alebo prevod vecných práv k nehnuteľnostiam, a vylučuje tým možnosť uznať v tomto členskom štáte takéto overenie podpisu, vykonané právnikom usadeným v inom členskom štáte.**

2. **Článok 56 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takej právnej úprave členského štátu, o akú ide vo veci samej, ktorá vyhradzuje notárom overovanie pravosti podpisov na listinách, ktoré sú nevyhnutné pre vznik alebo prevod vecných práv k nehnuteľnostiam, a vylučuje tým možnosť uznať v uvedenom členskom štáte takéto overenie podpisu, vykonané právnikom podľa jeho vnútroštátneho práva, usadeným v inom členskom štáte.**

Podpisy